

LA CAMPANA DE GRACIA

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SEMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

REDACCIÓ, I ADMINISTRACIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MIG, NÚM. 20, BOTIGA
TELEFONO A 4115. — BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Fóra de Barcelona cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50. — ESTRANGER, 2'50

Parant el cop

El Govern que patim, no volent ésser menys que altres governs que havem patit, intenta donar la seva martellada per a reblar els claus clavats en la creu santa on volen eternament crucificada la tradició lliberalíssima de la nostra terra.

El Govern que patim, tan poc cordial i tan poc generós com els altres, ha cregut que ara—en l'hora més trista per a Catalunya, en el moment culminant de la seva forçada depressió d'esperit—era la millor ocasió per a ventar-li la nova martellada.

Aquesta vegada el cop de martell volia ésser definitiu, tan definitiu com mal intencionat. Era una martellada de gegant, directe i furiosa contra el Dret Català. Però el gegant és nyicris; un gegant raquític que està demanant oli de fetge de bacallà.

I el Govern s'ha errat de mig a mig si es creia que Catalunya, atuda per cent causes malestrugues, restaria muda i ensopida.

Ja els catalans estan tots a peu dret i a punt de parar el cop. No res més que això significa la visita que al ministre de Gràcia i Justícia han fet els diputats catalans.

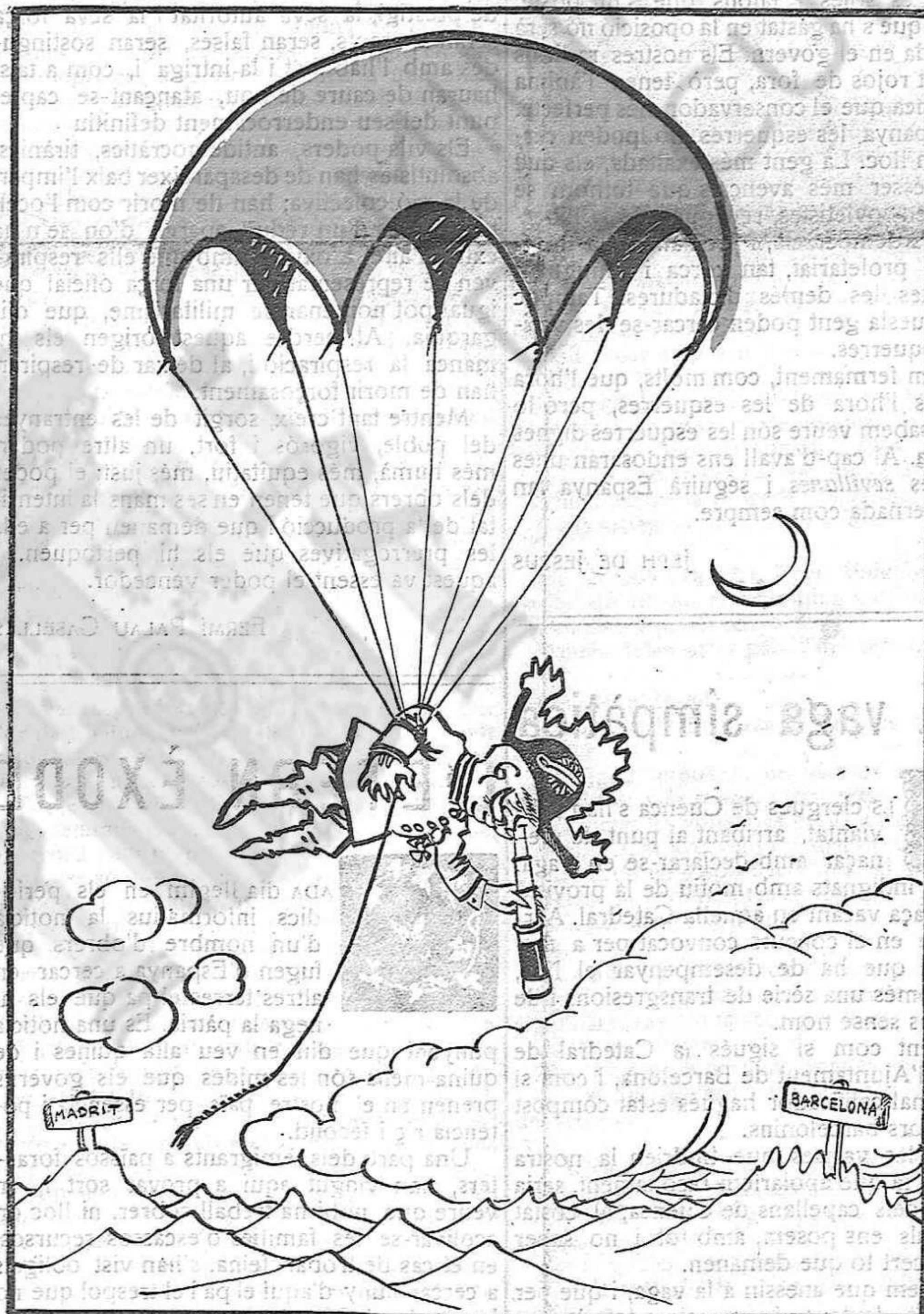
—Otra solidaridad?—els ha preguntat cínicament el ministre.

Ja ho veu; quan se tracta de parar martellades, els catalans sempre són germans, i com a bons germans pensem i actuem tots a la una.

LA DOBLE FRANÇA

COM en els dies de la guerra, Amadeu Hurtado, amb eloqüència encesa i precisa, ens tornava a demanar l'amor a França. Estimeu-la—pregava—a la França, perquè després de la victòria, torna a que-

L'HOMME DEL "PARA-CAIGUDES"

— No sé perquè'm sembla que no aniré a caure ni a un lloc ni a l'altre.

dar-se sola. Cada poble va a lo seu i l'abandonen...

Nosaltres no l'hem deixada d'estimar mai a la França, i l'estimariem—per les seves arts, per les seves lletres, per la seva llengua, per les seves gestes revolucionàries—

encara que els seus realistes aconseguissin les instauracions orleanistes, i no obstant l'acusació de germanofília que hem rebut per la nostra defensa dels revolucionaris alemanys, defensa feta, amb finalitat distinta, per En Maurras, el nostre amor per la França

no ha minvat, malgrat En Clemenceau i la seva menestralia. Però França no ha restat sola, no obstant i el refús de solidaritat dels governs. Perquè tenia l'aquiescència del poble anglès, En Lloyd George ha rectificat, i En Wilson, per la raó francesa vista pels americans, ha declarat que, amb tot i creure en una precipitació de França, era precis apoiar-la.

Després d'una setmana de «detente», la «entente» torna a ésser-ho, i Sant Remo serà un petit Versalles. Però Francfort i els seus incidents diplomàtics hauran mostrat a França que ha de procedir sempre amb enraonada serenitat. Contra totes les argücies angleses i tots els rezels americans, subsistia el dret de França a imposar la llei convinguda a Versalles. Per un tractat estripat va decidir-se el món contra Alemanya, i els aliats anaven a estripar un altre tractat, inaugurant la primera escena de la futura guerra. La falta d'En Lloyd George ha estat enorme, i si l'Anglaterra no té el seu «chiffon de papier» ho deu a l'energia de França, a la ferma i clarivent raó de França.

Per primera vegada, després de l'armistici, el govern francès procedeix amb assenyada mesura. No és una agresió l'ocupació de Francfort—ha dit—sinó una garantia. El moviment de les meves tropes, ritmarà amb el de les tropes alemanyes. No faig la guàrdia vora el Rhin, sinó vora el tractat. Això tan elementalment prudent, fou tingut pel gabinet britànic com un atac a l'espetit pacifista, quan, a la inversa, l'incompliment del tractat hauria iniciat la revolta alemanya contra el seu càstic, estimulada per la secesió de l'«entente». De manera que l'atac a la pau partia d'En Lloyd George, no pas d'En Millerand, de l'Anglaterra, no pas de França. I si per una extraordinària casualitat hagués estat possible un reviscolament bèl·lic, el món, altra volta, hauria ofert el seu cor a la França.

No, ara no ha estat sola la França, descartat el retraïment governamental, però si persisteix en la seva política exaltadament burgesa, no arriscarà la fraternitat mundial? La França ministerial, ha estat l'Alemanya burgesa contra Rússia; la França ministerial, ha contribuït a l'establiment de la reacció hongaresa; la França ministerial, no ha tingut per a la nova Alemanya ni un auxili, ni un aïalac, protegint el govern que ha cridat,

malgrat les apariències socialistes, l'esperit de la vella Alemanya. La França ministerial, en fi, fins en els països neutrals i germanitzants, apoya els antics règims, tot i sabent no són, com no ho foren durant la guerra, una garantia d'amistat. L'ideal humà, que la sostingué en la tragèdia, ja no el veiem sota la bandera tricolor. Té un egoisme, sagrat egoisme, de nacionalitat temerosa, però s'ha cansat, tal volta perquè li cremava les mans, de redreçar la seva antorxa clàssica.

No, no fem ara partidisme socialista. Precisament ens desplaça l'actitud dels socialistes francesos, adversaris de l'ocupació de Francofort i benèvols amb el gabinet britànic. Nosaltres ens preguntem, preguntariem al nostre estimadíssim amic Hurtado: Una causa justa i humana, una causa que enllacés amb la tradició revolucionària de França, trobaria en aquesta ressa i auxili? No la sacrificaria a les conveniències d'Estat? Malhauradament creiem que no. I per això, tot estimant, amb estimació idòlica, la França, hereva de Grècia, no la seguim en la seva política.

PARADOX

"BELLO PAIS..."

IGNORO si ha experimentat el llegidor el dubte cruel que a mi em martiritza, al punt de privar-me de la son i de fer-me perdre la gana.

Diàriament, amb una persistència imcomprensible es vé parlant de la qüestió d'Orient, de la qüestió de l'Adriàtic, d'Irlanda, del Rin, del Ruhr, dels turcs i dels armenis, del problema de les Subsistències i el dels transports, de la carestia de l'allotjament, de que minva la producció; de vagues, de convulsions, de protestes, d'alçaments, de punts de vista econòmics i de principis d'ordre moral; de conflictes diplomàtics, d'intervenció dels uns en els assumptes dels altres, d'èxodes, de misèria, de depreciació dels valors, de bullangues i de milers de criatures que's moren de gana, per a no citar més que una part petitíssima de les calamitats de que per conducte dels diaris a cada punt havem esment.

Tal es diu que passa pel món, afegint-se que la guerra ha arruïnada a una infinitat de gent. Que el diner ha quedat en poder d'una minoria. Que els demés no tenen una *pela*, i que per tant, s'apropa una revolució que farà fredat.

Ens guardarem prou de desmentir als que així se expressen. Si, farem notar que tantes vegades com per a cerciorar-nos de la certesa de les referències ens decidim a esguardar al nostre entorn, veiem que la gent no es priva de res, que les places de braus, els teatres, els cinematògrafs, els cafès, els restorants i demés s'omplen continuament, al punt de no haver-hi cadira disponible en lloc. No es cab als tramvies i carrils. No hi ha pisos vacants al interior de les urbs, ni es disposa, a fora, d'un metre de terreny on bastir una barraca per a passar l'estiu.

Això son fets tan verídics, al menys, i constatats, com els continguts en la mena de llista negra que vé a ésser la primera part de la present nota.

Com és cert que a pesar dels afanyes de renovació que's diu fermenta en tots els estaments, de la inquietud que cova en tots els cors, a despit dels esdeveniments a que en un període de cinc anys hem pogut assistir, amb tot i ésser la moral pública i privada cosa distinta de lo que era l'any 1914, malgrat els vents de tragèdia que arreu bufen, a despit de totes les realitats i de totes les prèdiques, alça el cap un home que creiem fosilitat, el senyor Amós Salvador, i proposa, què dirien?

Doncs, agrupar a la *família liberal*, afortunadament dispersa, desaparescuda o lo que sigui, posant-la en situació de governar. Espanya, Espanya... Ets una delícia!...

X. X.

Aquest número ha passat per la censura governativa

L'hora de les esquerres

CONVENIM en que ha passat l'hora de les dretes. Després de la trasbalsada actual, el món no està per reaccionarismes de cap mena. No estem en temps de conservar, sinó de reformar.

Tenen raó, doncs, els que proclamen l'hora actual com a hora de les esquerres i les esquerres és precís que s'encarreguin de la direcció material i espiritual d'Espanya. Una cosa importantíssima s'ha d'aclarir abans. Cal averiguar quins són els elements que a Espanya representen la veritable esquerra.

A l'anunci de la *crisi gran* propera, s'han reunit els prohoms que representen les diverses fraccions del partit liberal i han acordat unir-se per a posar-se així en condicions d'obtenir el poder en aquesta hora de les esquerres. Però, ni millorada amb la barreja del reformisme, pot aquesta sanfaina repugnant representar l'esquerra que necessita Espanya en aquestes hores de reconstitució mundial? Absolutament no. En Romanones, ni En García Prieto, ni l'Alba, ni els déus minúscols de la pandilla liberal, amb la torna d'En Melquiades; cap d'ells ni tots junts poden ésser garantia d'una actuació esquerrana. Són gent sense ideals, que tenen de la política el mateix concepte estúpit que té el regidor més tonto del poble més silvestre.

Esquerres? Tampoc poden tenir-se per esquerres, dignes de l'hora, les desferres dels vells partits republicans. Unes sabates velles no podran ésser mai un calçat nou per mitges soles i talons que s'hi posin. L'home que s'ha gastat en la oposició no serà de durada en el govern. Els nostres radicals són molt rojos de fora, però tenen l'ànima més blanca que el conservador més perfecte.

A Espanya les esquerres no poden cercar-se en lloc. La gent més exaltada, els que creient ésser més avençats que tothom se anomenen sovietistes, reneguen de la llibertat i de la democràcia, i proclamen la dictadura del proletariat, tan xorca i repugnant com totes les demés dictadures. Tampoc entre aquesta gent poden cercar-se les veritables esquerres.

Creiem fermament, com molts, que l'hora actual és l'hora de les esquerres, però lo que no sabem veure són les esquerres dignes de l'hora. Al cap-d'avall ens endosaran unes esquerres *sevillanes* i seguirà Espanya tan mal governada com sempre.

JEPH DE JESPU

Una vaga simpàtica

LS clergues de Cuenca s'han soliviantat, arribant al punt de menaçar amb declarar-se en vaga.

Estan indignats amb motiu de la provisió d'una plaça vacant en aquella Catedral. Afirment que en el concurs convocat per a nomenar al que ha de desempenyar el lloc, s'han comés una sèrie de transgressions i de injustícies sense nom.

Talment com si sigués la Catedral de Cuenca l'Ajuntament de Barcelona, i com si el Tribunal calificador hagués estat compost de regidors barcelonins.

Entre les vagues que tindrien la nostra simpatia, la que apoiariem resoltament, seria aquesta dels capellans de Cuenca, al costat dels quals ens posem, amb tot i no saber ben del cert lo que demanen.

Voldriem que anessin a la vaga, i que per solidaritat s'extingués aquesta a tota la nació. Que ni en el poble més modest, ni en el llogaret més insignificant, quedés un capellà sense sumar-se al moviment iniciat pels seus companys de Cuenca.

I si el govern s'enfadava i entrava a una Federació Patronal Nacional que amb tal motiu es fundés, i resolía deixar als vaguistes sense jornal, a bodes ens convides. Volem dir que millor que millor. Que allavors redoblaríem encara la simpatia i l'apoi que prometem als vaguistes.

Emperò ja veuran com, malgrat el des-

content dels clergues de Cuenca, no passa res ni es queden sense sou.

Serà, la de capellans, la única vaga, que havent-se anunciat, resti en projecte.

Com que seria, potser, la única que veuríem amb satisfacció!

CRISPIS

Els poders que desapareixen

LS homes que fins ara havien manegat els assumptes d'una nació i que, amb motiu de un alçament popular, d'una imposició colectiva, han rebut una forta sotragada, passant del mangoneig a la impopularitat i el descrèdit, de governants a governats, els hi pesa molt el que les coses es mudin i es transformin i, aprofitant qualsevol ocasió, tornen, com si diguéssim, a atiar el foc, servint-se de la seva *camarilla* per a sembrar discòrdia dintre dels nous governs en formació.

Això és el què, segons el nostre criteri, passa a Alemanya. Com una mà misteriosa que es mou entre l'ombra maligna, el Kaiser, l'Hindenburg, En Ludendorff, antics capdells d'un impeialisme despòtic, apareixen entre el moviment revolucionari sorgit a la terra de la derrota, per boca de una col·lecció de servidors en la que podrien comptar-s'hi els que França, la immortal i la gloriosa, ha posat en la llista de culpables de la gran guerra.

Però ja poden fer tot quan vulguin. Encara que a voltes semblin donar la sensació de prestigi, la seva autoritat i la seva força seran aparents, seran falses, seran sostingudes amb l'habilitat i la intriga i, com a tals, hauran de caure de nou, atancant-se cap el punt del seu enderrocament definitiu.

Els vils poders, antidemocràtics, tirànics, absolutistes, han de desaparèixer baix l'imperi de la raó colectiva; han de morir com l'ocell tancat dins d'un reduït aparell d'on se'n ha extret l'aire. L'oxigen amb que ells respiren vé representat per una força oficial que igual pot nomenar-se militarisme, que oligarquia. Al perdre aquest origen els hi manca la respiració i, al deixar de respirar, han de morir forçosament.

Mentre tant creix, sorgit de les entranyes del poble, vigorós i fort, un altre poder, més humà, més equitatiu, més just; el poder dels obrers que tenen en ses mans la intensitat de la producció i que demanen per a ells les prerrogatives que els hi pertoenen. I aquest va ésser el poder vencedor.

FERMÍ PALAU CASELLAS

L'ETERN ÈXODE

ADA dia llegim en els periòdics informatius la notícia d'un nombre d'obrers que fugen d'Espanya a cercar en altres terres el pa que els hi nega la pàtria. Es una notícia punyent que diu en veu alta quines i de quina mena són les mides que els governs prenen en el nostre país, per essència i potència ric i fecond.

Una part dels emigrants a països forasters, han vingut aquí a provar sort i, en veure que ni hi ha treball sobrer, ni lloc on acollir-se les famílies d'escassos recursos, en el cas de trobar feina, s'han vist obligats a cercar lluny d'aquí el pa i el trespol que no han trobat entre nosaltres.

L'abominat locaut patronal ha deixat un rastre de dolors difícil de fondre. Aquella mida arbitrària fou presa per a desmentir rodona i escandalosament al Congrés pocs mesos feia celebrat, on hi foren enceses lluminàries a la Justícia i a la Reivindicació obreres.

Els patrons s'han aprofitat, com sempre, de les circumstàncies, i si els hi ha calgut més feina de la que, treballant les hores de reglament podien donar els seus... han enlleminit an aquests amb un recàrrec

d'hores, pagades amb un augment més o menys equitatiu.

Hi ha qui posa reparos en si hi surten guanyant o perdent els patrons apelant a a la innovació de l'augment d'hores, i els hi sembla que potser els hi aniria millor llogar més homes i subjectar la tasca al marc ordinari. Els que pensen així no entenen el veritable fi perseguit per la burgesia, que no va lograr regenerar el *Jordà* del darrer Congrés Patronal.

Revisat per la censura

Cal que els inconscients s'esporgueixin de les resultes d'una actuació, potser un xic violenta, dels sindicats, mai comparable al locaut, que de tanta misèria fou causa, i que tants vellets, malalts i menors d'edat hauran de maleir tota la vida. Cal fondre en el gresol del sofriment colectiu tota mena d'exaltació reivindicadora de l'especie!

Entenem nosaltres que tantes mides... adoptades per tota mena d'autoritats i d'extra-autoritats, no faran més que imposar un compàs d'espera, doncs els temps demanen mides radicals, no paliatius, transigències de dalt pels de baix i camí planer que aconduexi als de baix a la carena de tota justícia.

Bé tenim la llei de les vuit hores, víctima de greus transgressions, lluny dels nuclis importants, i víctima, en les urbs ciutadanes de regular importància, dels afegits que li posa el capitalisme partidari del suïcidi.

J. COSTA I POMÉS

I nosaltres, tan tranquils

ADA dia se'n lleva un.

El d'avui és un bon senyor optimista i satisfet fins al cap d'amunt.

Tan encantat de la vida, que publica un article dedicat a exaltar la figura política del senyor Dato, l'home de la vaselina, de les solucions acaramel·lades, del *laissez faire, laissez passer*...

Per a l'articulista, és Espanya la veritable Xauxa, un paradís en el que la felicitat i el benestar es troben al girar de cada cantonada. Una mena d'oasi al marge de les sotragades i daltabaixos internacionals.

Afirma el senyor que ens ocupa, que no sabem què fer dels diners, donada l'abundor que dels mateixos tenim; que ha arribat la indústria espanyola a un grau de perfecció increïble; que l'agricultura ha abastat el màxim d'esplendor, que l'obrer, com el menestral, té lo que desitja; que, en fi, no hi ha qui es queixi, ni pateixi, a menys que sigui el tal un mal patriota i un ingrata.

Per a arrodonar la lloança i potser per a acabar de convenc'ns de la certesa de les seves afirmacions, diu encara l'admirable senyor lo que segueix:

Todo esto es obra de un hombre, de un estadista clarividente, Don Eduardo Dato e Iradier.

Més avall: *...la abundancia que disfrutamos es obra suya...*

I nosaltres, desagraïts, indiferents davant de tanta ventura!

Valgui'ns com a disculpa el dir que no teniem esment de res de lo que l'articulista ens conta.

EL ROSER DE LA PAU

Com ens desenganya, el temps! I amb quina senzilles cauen les il·lusions més rialleres i més bellament fundades!

Vull explicar-vos un cas que us demostrarà a les clares que ja no's pot creure en res; ni en les firmes, ni en els pactes, ni en els homes, ni en les dones, ni en les bèsties, ni en els arbres!

Era l'any nou cents divuit. A les quatre de la tarda del dia 11 de novembre, una nova inesperada

venia sobtadament a amarar-nos de goig l'ànima.

S'havia iniciat la pau!... La corneta sobirana d'en Foch havia tocat alto l'ídem!.. Visca França! Ja vola l'hermós colom que porta escrit en ses ales el mot que ha de restablir la fraternitat humana!..

Sense pensar-m'hi un moment, me'n vaig corrent cap a casa i em dic:—Vull que aquest gran jorn deixi al meu jardí una marca que duri.—I ple d'alegria, planto al bell mig una estaca de roser, i amb veu solemne li dic:—Viu, creix i prepara't a florir i a dar-me roses tan oloroses com sàpigues. Ets «el roser de la pau!» Ets un fet i una esperança.—

En efecte; el roseret poc-a-poc va anà arrelant-se, i al cap d'un parell de mesos tenia ja quatre branques i una profusió de fulles tan graciosament formades, que eren encant de la vista i promesa indubitable de que, quan l'hora arribés, deixaria ben sentada la fama del pabelló de la flora catalana.

Però, ai, aneu-vos fiant de lo que diuen les plantes!.. Feu cas de les verdes fulles i de les robustes branques!.. Dissiet mesos han passat des de l'historica tarda en que al mig del meu jardí vaig clavar la tendra estaca que tan belles il·lusions havia permès forjar me... El roser, sí, ha anat creixent, ha adquirit vigor i ufana, té una pila de brots nous i ostenta un espès fullatge tan vert com desitja es pugui, però en quant a flors, ni un *alma!*

... aquí ve lo més terrible d'aquesta planta endiablada, no tan sols no treu cap rosa, sinó que fa una setmana que, entremig de les fulletes de la darrera brotada, hi estan sortint unes coses que'm sembla que són castanyes. I és «el roser de la pau!» No n'hi ha per desesperar-se i per dubtar dels rosers, i de tota la botànica?

C. GUMA

La fira de Bellcaire

S'extén als volts del mercat de Sant Antoni, arreconades les barraques ambulants al peu d'unes grans parets de ferro; continua per les amples i fangoses aceres del carrer d'Urgell, exposat el gènere a la venda sobre el mateix terreny humit, i forma a la cantonada de les Rondes un cercol de barracons compactes i pintorescs a sota dels magres plàtans, de branques seques i carregats de terrosses boles, com paretles de pardals arripats pel fret de la matinada.

Els diumenges al matí, quan baixen els tramvies plens d'obriers que vénen a ciutat a fer ses compres i divertir-se; quan llença el mercat, per les seves grans boques, les minyones de servei plens els cistells com corns de l'abundància; quan els carrers del Carme i de l'Hospital són dos rius que vessen gent a la fira, és hermós espectacle d'aquell rusc d'abelles sota el foc d'un sol brillant; l'anar i venir i deturar-se davant de les improvisades tendes de ruines; i forma el més estrany contrast veure el poble, de les festes, entre aquelles pobreses i desferres tirades per terra amb la més casual incoherència.

En res s'assembla aquesta fira a les fires de festa. En aquelles, qui va a fer compres hi va per a complir un desig; en aquesta és la misèria la que crida als desgraciats; allí van a guar-nir-s'hi de nou; aquí a vestir-se am lo vell, allí hi van amb el desig d'adornar el cos; aquí am l'urgència d'amagar-lo a la intempèrie; en aquelles se vénen il·lusions i en aqueixa desengany. Els marxants no ponderen a criss els gèneres com en aquelles a on han de lluitar amb el caprici; aquí saben per endavant que és la desgràcia que ha de socórrer la venda, i s'esperen ajeguts i ensomniats que l'infortunat els hi porti compradors.

No s'ha de preguntar el que cerquen i desitgen a l'acostar-se a la barraca. Descalços

se presenten si necessiten sabates; tremolosos de fret si els falta abric; sense res al cap si els falta gorra; i allí, entre lo molt i dolent que la misèria apilota, no trien lo que més adorna, sinó lo que més abriga, i troben en aquell cementiri d'objectes, pobres prendes adobades i endreçades per a no morir-se de fret i seguir tirant per la vida.

Allí va a parar lo que llença el món per fàstic o cansanci, lo qu'empunya la fam en les cases de préstams, lo que vessa del luxe i desprècia l'opulència; totes les pobres reliquies que deixa sobre la terra la presència de la mort, tots els records qu'abandona el temps am la fredor de l'oblid, allí van a parar; allí jeuen sense calor a sobre de les aceres, mentre el sol, amb sa hermosa inconsciència, il·lumina aquelles fredes desferres, convertint aquell quadre de misèria en brillant escenari de colors, a on la llum del cel, la vibració de l'espai i l'aire del matí conviden a l'home a viure, a oblidar-se de les penes i a gaudir els béns de la terra.

Allí, entre lo vell se troba sovint lo antic; i els que sentim l'amor per les deixes del passat; els que escoltem amb atenció la parla del record am la fè de la mania; els que furem entre aquells pobres pilots alguna cosa que'ns expliqui les sensacions d'altres temps, quantes sentides històries havem pogut endevinar en aquells pilots de ruïnes!

Tot recorda allí alguna cosa que fou i ja no és res; cada fragment porta en sa patina suada el contacte d'una carinyosa mà, el segell d'una il·lusió o l'urpada del desengany; el frec de vida tremola en aquells restes miserables; tebis encare i palpitan; i en muda i trista quietud guarden secrets de que foren testimonis, i semblen avergonyits de veure's despallats i miserables davant del cel que els somriu i sota dels ulls d'aquell món de curiosos que els contempla amb mirada cobdiciosa.

Sobre aquell camp de batalla, revolt i destroçat, la deesa Casualitat se complau en combinar epigrames dolorosos i contrastes d'amar-guissima ironia. Allí havem vist, al costat d'un breçol, calent encare d'una vida que ha deixat el niuet per a volar en els camins de la terra, corones de mort ventureres que esperen qui les compri per a servir de record a una altra tomba; allí, al costat d'un blanc vestit de núvia rosegat pel temps i perdut aquell color que un dia fou de rosa per la noia que vestí sa immaculada blancor, instruments de cirugia inservibles de tant haver hagut de servir, que porten el record de dies tristos i el rovell del sofriment; allí, al costat d'un vestit de ballarina que conserva la suor de la joventut i el vici, eines del pagès oscades, brunyits els caires per la suor del treball; allí, al costat de joguines arrebatades a una pobre criatura per la despietada mort, dentadures postices que recorden la velleja, i que, artificials fragments de coses mortes, han trobat una tomba artificial en aquell gran cementiri.

Allí van a parar les eminències d'un dia, els ídols caiguts, les glòries arnades, les corones de l'orer, les medalles i les creus, arrastrades per la corrent de l'oblid. Els retrats d'artistes i polítics, de savis i comedians, de filòsops i poetes, jeuen per terra allí, en pilots de paper rogenc, venuts a dos cèntims la lliura per imprimir-hi altres héroes i altres ídols reemplaçats en l'altar de la moda. El talent dels escriptors allí es calcula solament pel pes dels llibres; els quadros, pel valor del març; l'exèrcit, per l'or dels galons; pels ocells dissecats, els savis naturalistes, pels ferros dels instruments els físics matemàtics; i tot pel pes de la matèria.

Tot jeu allí atropellat, tot dorm en el mateix fang: sentiments i passions, virtuts i vicis; sols el record viu i palpita i està veillant en aquelles poblades solituds, i fa aturar el pensament per meditar lo passat i per a escoltar les queixes d'aquelles pobres reliquies. Un pilot d'ampolles buides ens expliquen en parla muda les borratxes sensacions i deliris voluptuosos que el suc de ses entranyes feu aixecar del fons de l'esperit en alegres i llunyanes orgies; un senzill telar de brodar amb la tasca interrompuda ens inicia en un secret: la transició, potser, que va del treball abandonat a l'abandó del cós; com un dominó rosa passa convertit en cortinetes, la rehabilitació tal volta de la dona ja caiguda; dos retrats de groguenc daguerrotip sota un marc ens diuen que un dia van unir-se dugues ànimes en el camí de la terra per a seguir juntes la peregrinació de la vida; el projecte d'una màquina en petit, descobreix l'afany de renom d'un pobre ésser ignorat, perdut entre la gentada, com el bocet oliós d'un quadre el somni de glòria d'algun oblidat artista.

Centenars més d'objectes exciten la curiositat, motiven l'horror o desperten la simpatia. Llargues fileres de calçat, en les que les mitges soles s'han anat sobreposant com en la terra les capes geològiques; gabies abandonades, d'on volaren els ocells, i que esperen per a tancar a la presó dels seus ferros altres pobres presoners; trenes ventureres, mustigues i pas-sades, com tretes de les parets d'una ermita a on van anar com «ex voto»; el segell d'una societat de crèdit que el descrèdit va portar a la

bancarrota, tirant, a la vegada que el segell, una multitud de parroquians a la fira; mil objectes més, units per la desgràcia, que formarien immensos catàlegs de dolors, una arpa sense cordes, uns gemelos sense vidres, capes de joies ensenyant per sa oberta boca el mollo de lo que van contenir, calendaris d'anys endarrerits, i altres objectes més que no recorda la memòria i que entren l'amargura an el cor del que s'atreveix a remoure el fons d'aquella escuma, d'aquella escuma negra que llença la humanitat en els temporals de la vida.

Aquesta és la trista fira. Fira de dol a pesar de celebrar-se en dies de festa; fira de tarda ennuvolada a pesar del sol de la nostra terra que la il·lumina; de desterro i abandó a pesar del bullici que la inunda en onades de colors. Es l'herba del savi de Calderón que escup la misèria en les ciutats, i que, miserables deixes, serveixen encare d'abric a sers més pobres encare que acuden an aquell últim refugi com qui va a la terra de promissió de sa pobresa, com qui s'aferma a l'última esperança, abans que la desesperació s'apoderi del seu cor i entri l'abatiment a l'ànima caiguda.

Els objectes exposats a la intempèrie esperen sa planeta, pendent d'aquella última visita; d'aquella exhibició ambulante depèn el camí que tindran d'anar seguint; allí es regateja sa sort fins a l'últim cèntim; però la Fatalitat està escrita en sa patina; i sigui la que vulgui la mà qu'ajudi a aixecar-los, no han de formar-se il·lusions del pervindre amargant que els espera, ja que és segur que en el curs de llur duració sols veuran nous dolors i noves misèries, aixugaran més llàgrimes i sentiran noves queixes; passaran altra volta per les cases de préstams, abriganar còssos malalts i assistiran a darretes angúnies, per a tornar, a l'últim, xopats de desinfectants i plens de noves ferides, a mostrar el seu dolor sota del sol esplendent en les humides aceres de la fira de Bellcaire.

SANTIAGO RUSINOL

S'ha dit aqueixos dies que En Jaumet de Borbón, «cansat, fastiguejat i desitjos de respirar lliurement i de treballar», s'embarca cap a Colúmbia, a on se dedicarà al conreu de les terres i a criar vaques, gallinets i conills. Home!.. Se'n podria emportar els quefes del seu partit; des del senyor Junyent fins al duc de Solferino, passant per En Soler, tots els carlinots de per aquí podrien anar a reforçar el seu «ingenio» columbià.

I allí posar en pràctica el seu lema de D.P.R.

Un veí del carrer de Mallorca, que fins ara ha pagat catorze pessetes de lloguer, d'ara endavant n'haurà de pagar quaranta dues.

42!.. El número és bastant significatiu. S'hi endevina la procedència alemanya. O sia el regnat de la força bruta.

En Goicoechea i En Royo Villanova varen parlar, diumenge, en un míting patriòtic. Patriotes aquests senyors? Devien defensar la pàtria del cacau.

Pim! Pàm! Pum! En Prieto i En Luca de Tena es tenien de desafiar.

El segon imposava un «duelo» amb greus condicions: vint passes i tres tretes. El primer les volia més greus encara: quinze passes, i anar avencant i disparant fins que un o altre estés en disposició d'anar al Canyet. Veïem si, per comptes d'anar al Canyet, acabaran per anar a la fonda.

Una notable conferència donada a l'«Ateneo» de Madrid, pel diputat català senyor Layret ha sigut bàrbarament taxada per la censura.

Això, senzillament, vol dir... Que En Layret devia dir moltes veritats. I com que la Veritat ara resta lligada al fons del seu pou.

Al «Ritz», de Madrid, hi hagué l'altre dia un banquet de Unió Monàrquica. En Sala i En Roig Bergadà varen fer de clowns: l'Antonet i el Tonto. I com que eren allà dalt, és clar, vinga donar sabó als centralistes i vinga bescantar la terra que'ls vegé nàixer. Que en mala hora els vegé nàixer.

A Manresa hi hagué, diumenge passat, un gran míting carlista. Carlista! Encara hi han carlins a Manresa? Sí, vaja, deuen ésser manresans de l'any vuit.

En Cambó ha tingut un gros èxit, a Madrid, amb una conferència política. Pocs dies abans havia visitat lllargament al rei. Li devia anar a fer posar el «visto bueno». Bueno!

Tira peixet, mossèn Alcover! Una subvencioneta no despreciable del Govern.

I tot per què? Perquè fa anys que vé destroçant l'idioma català amb un projectat diccionari que no servirà per a res...

Ei, per a res!.. Només per a cassos de gran i urgent necessitat.

A l'objecte de comparèixer davant dels tribunals, en mèrit de dos processos per suposats delictes de impremta, ha vingut a Barcelona el nostre estimat col·laborador el valent escriptor Angel Samblancat.

Una forta i efusiva encaixada a l'amic i company.

Inútil dir que celebrariem infinitament que'n sortís absolt i lliure, com esperem que així sia.

Aquest número ha passat per la censura governativa

Corre per tota Espanya la brama de que el Govern caurà molt aviat i que per a solucionar la crisi seràn cridats alguns regionalistes.

Que no's facin il·lusions.

Potser sí que criden an En Cambó que ara és l'amo de les gallines de la dreta.

Però el portaran al candeler... pel gust de descandelar-lo tot seguit.

A Madrid hi hagué, diumenge, una manifestació de inquilins.

Allí tenen més sort que nosaltres; tot els hi deixen fer.

Diu que a la esmentada manifestació hi varen concórrer vuit mil veïns.

Aquí, si la fessim, n'hi anirien vuitanta mil.

D'uns dies an aquesta part vé accentuan-se la emigració obrera.

Tots els vaixells que, per a diferents punts, surten del nostre port se'n van abarroats de treballadors i classe mitja.

Haurem de confessar que fan molt santament.

No s'ha d'ésser moit llec per a comprendre que a qualsevol banda hi ha més llibertat i més vida que a la dolça patria nostra.

I, sobre tot, menys egoisme.

Al votar-se la constitució del Ajuntament de Tortosa, un dels regidors va escriure a la papeleta els noms de «Quinito» y «Mary Focela».

L'alcalde, al fer l'escrutini es va indignar de mala manera i tractà de groseria la gesta del regidor humorístic.

I te raó el batlle *saca-mantecas*.

En aquest punt li donem tota.

Com les coses van tant bé, podem estar de bon humor, com hi ha Déu!..

En un confessorari:

— Veïam... digue's.. sense por...

— Pare...

— Digue's... De què t'acusa la consciència?

— D'haver fet que la meva sogra deixés d'ésser cristiana.

— Oh!.. Això és un pecat molt gros! I com ho vas fer?

— Li vaig rompre el baptisme.

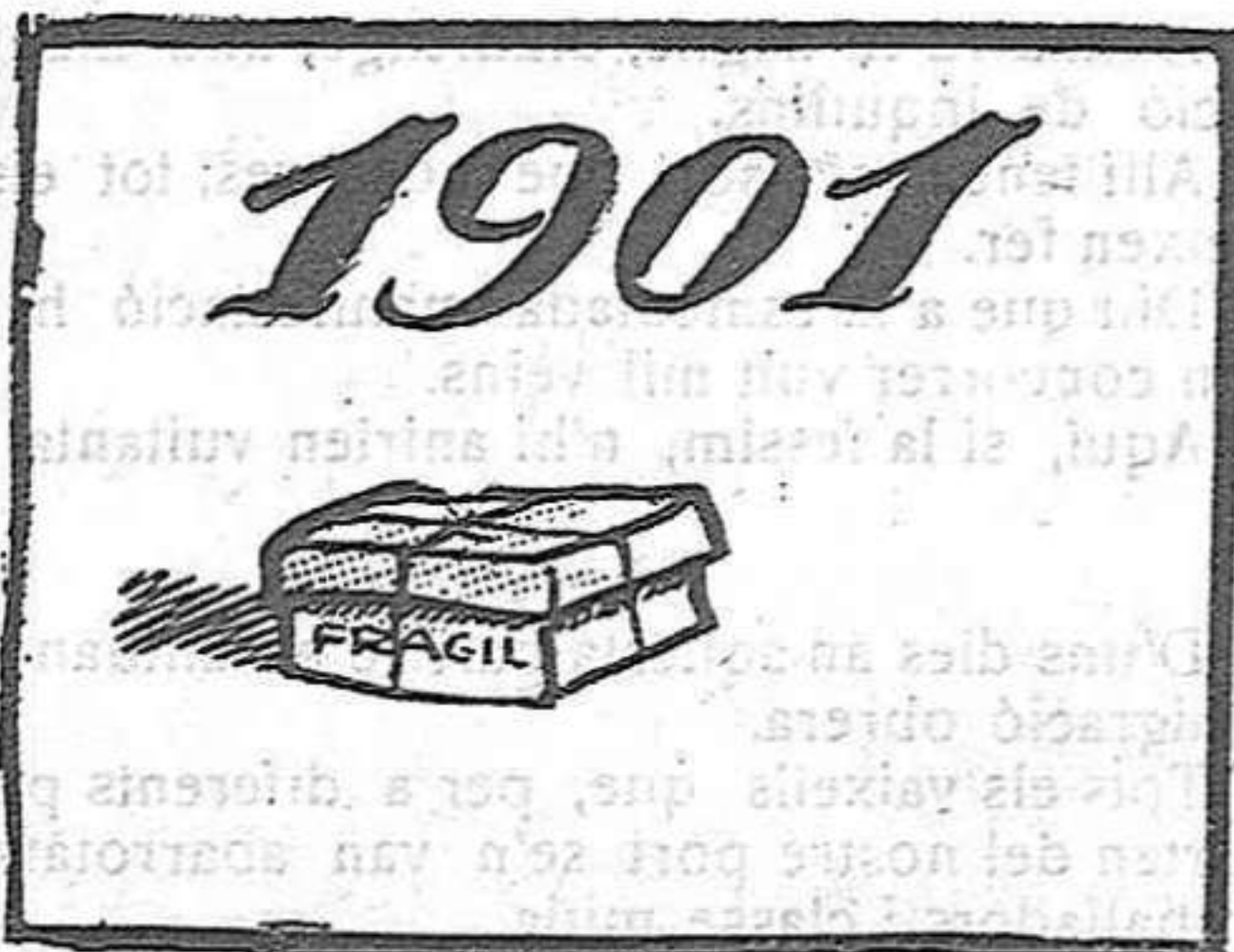
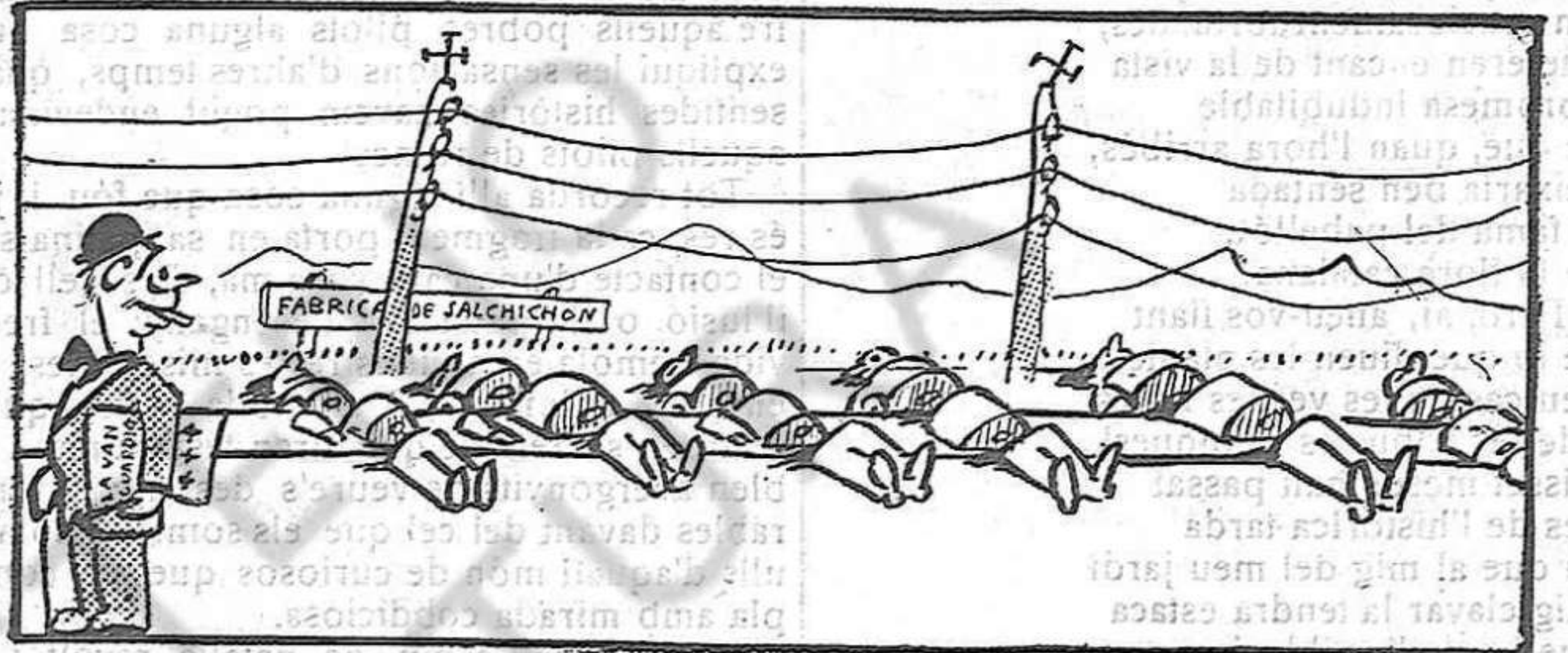
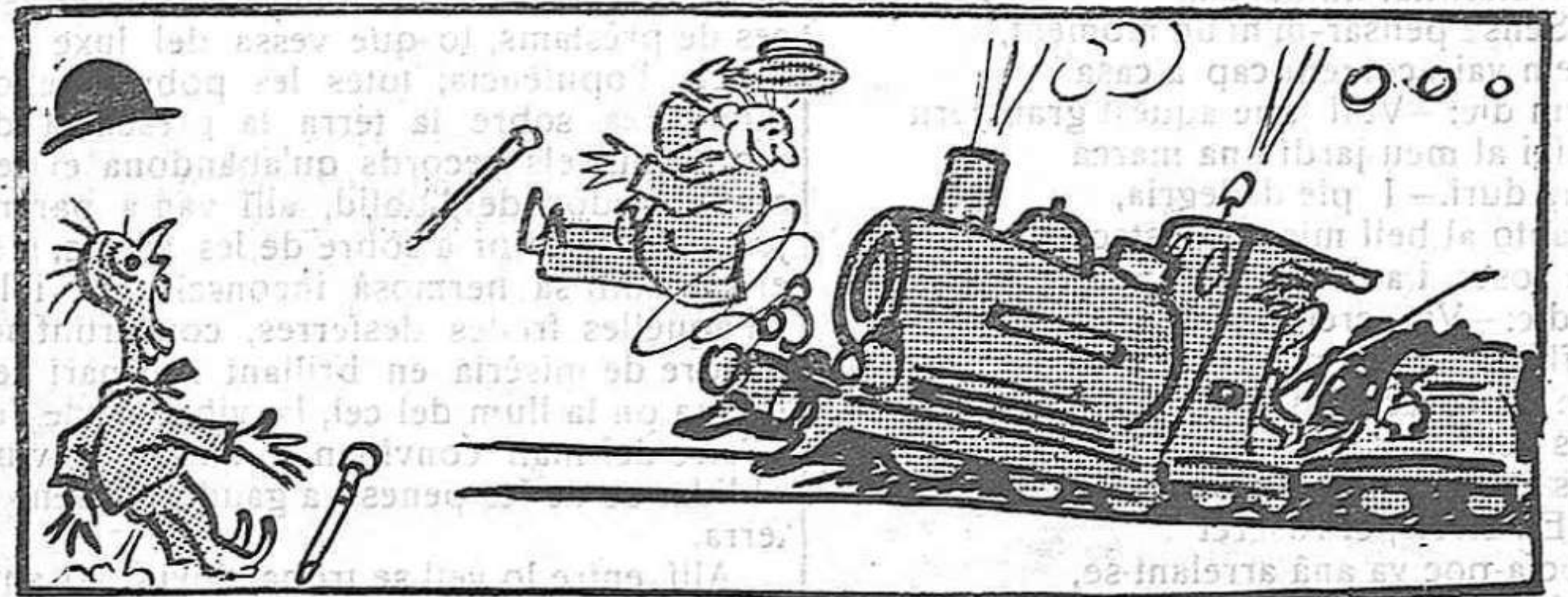
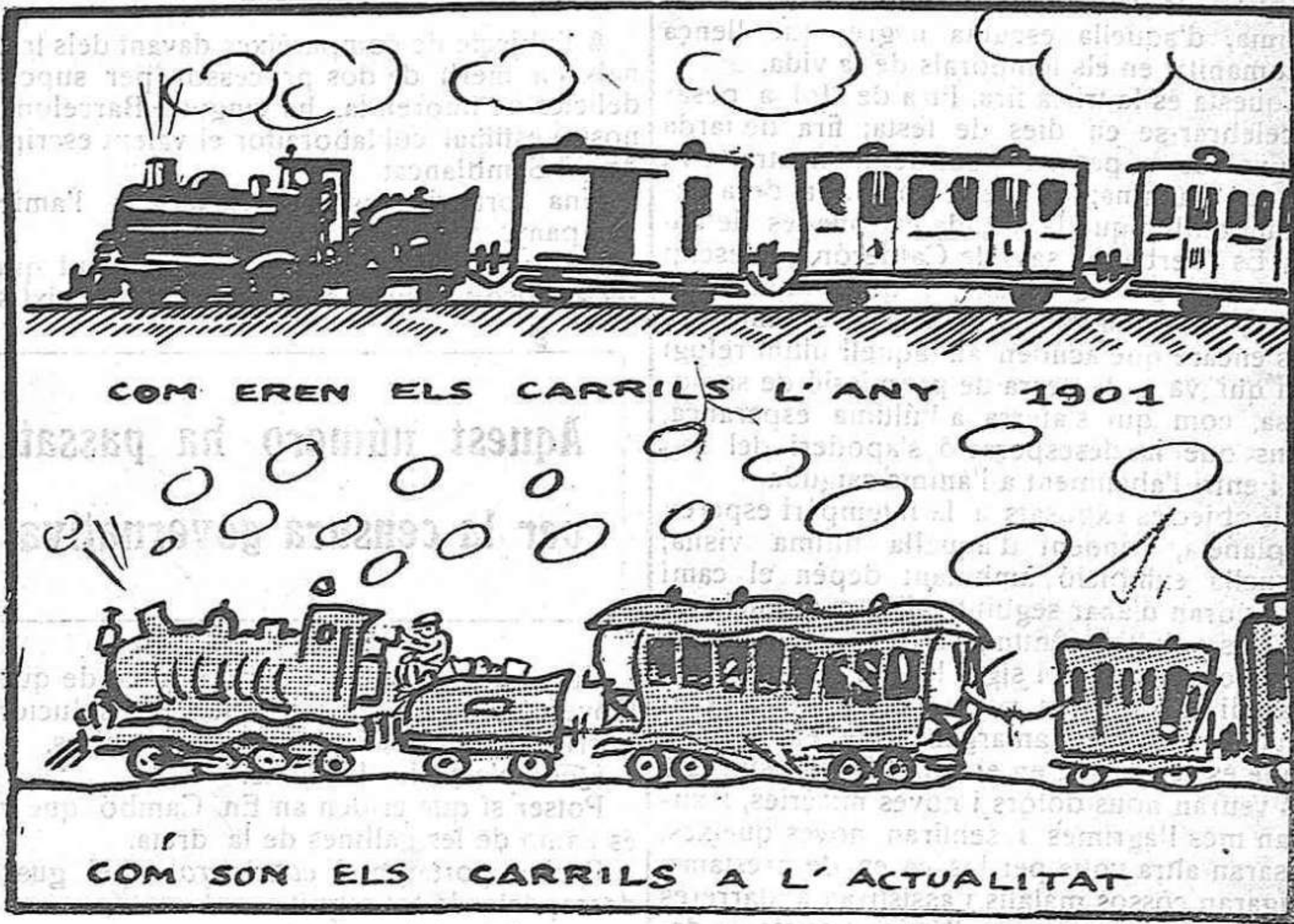
Està agotant-se

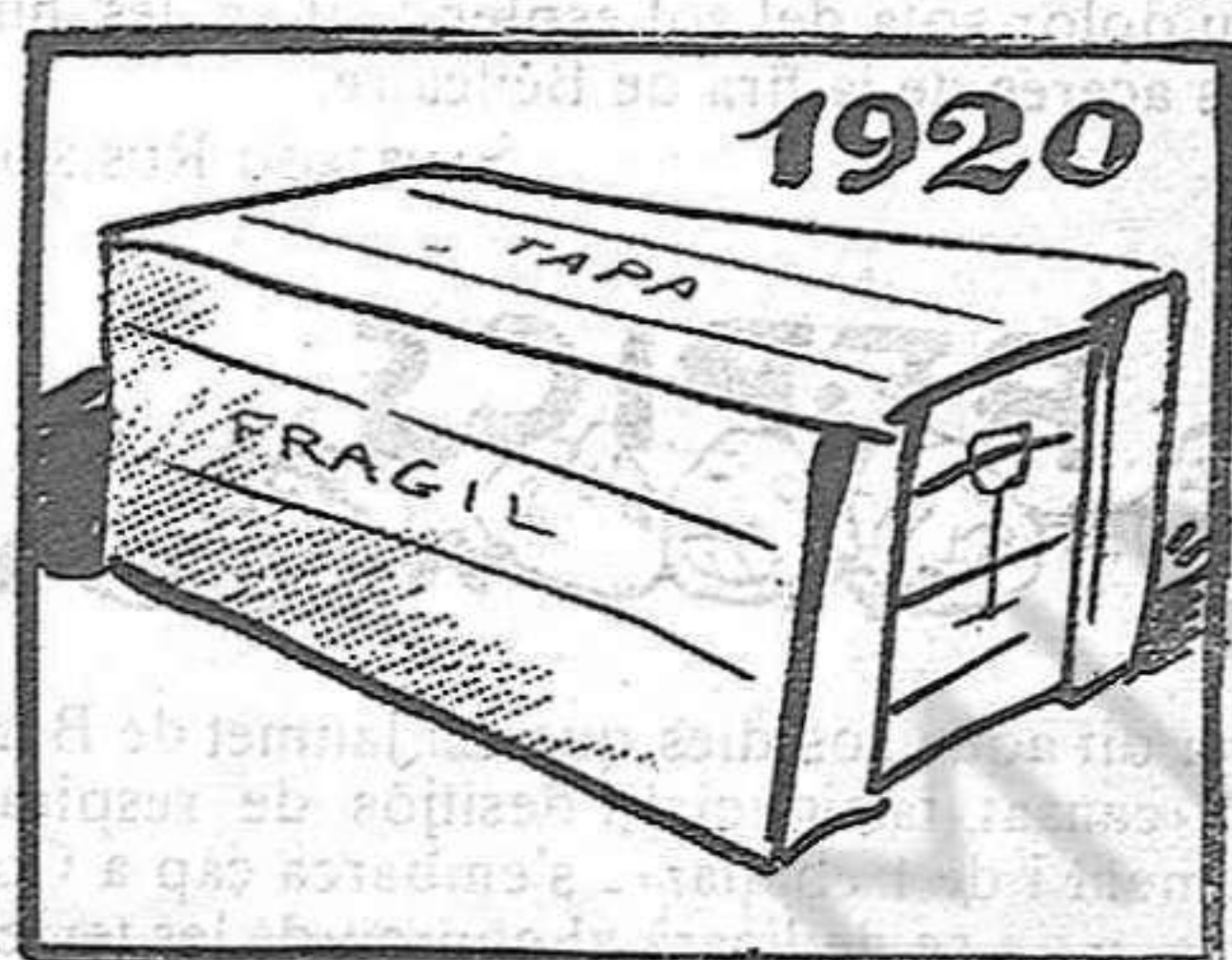
Any 1920

Preu: 60 cèntims

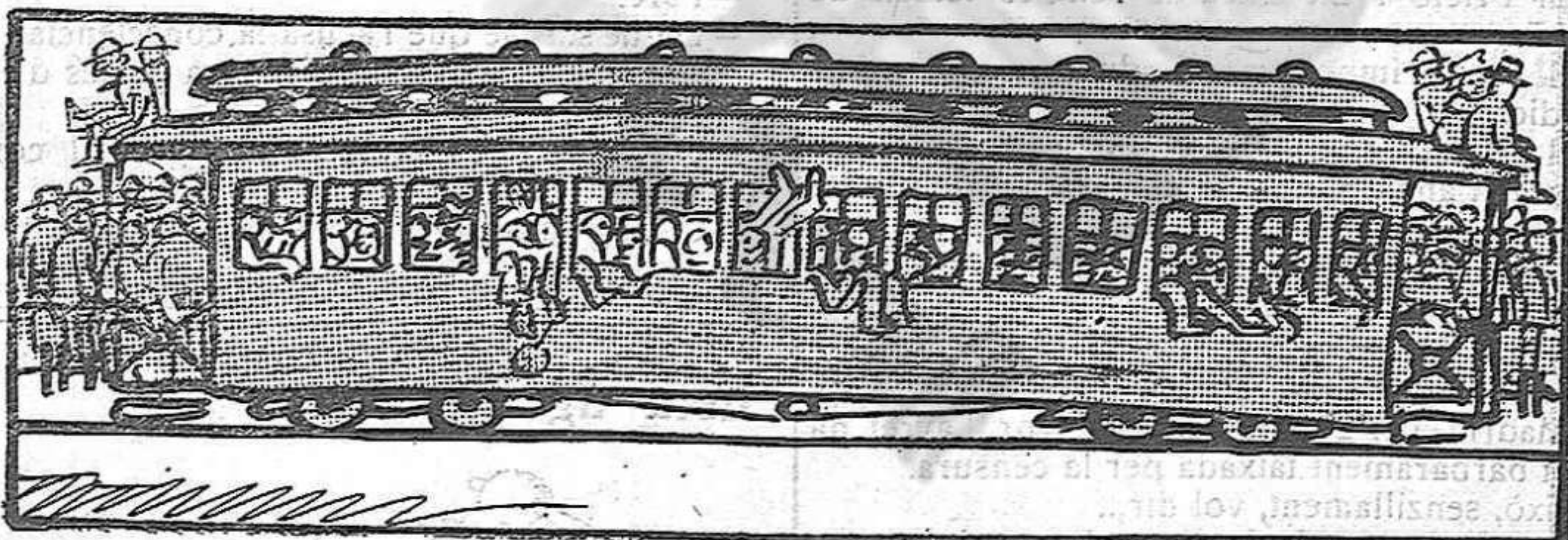
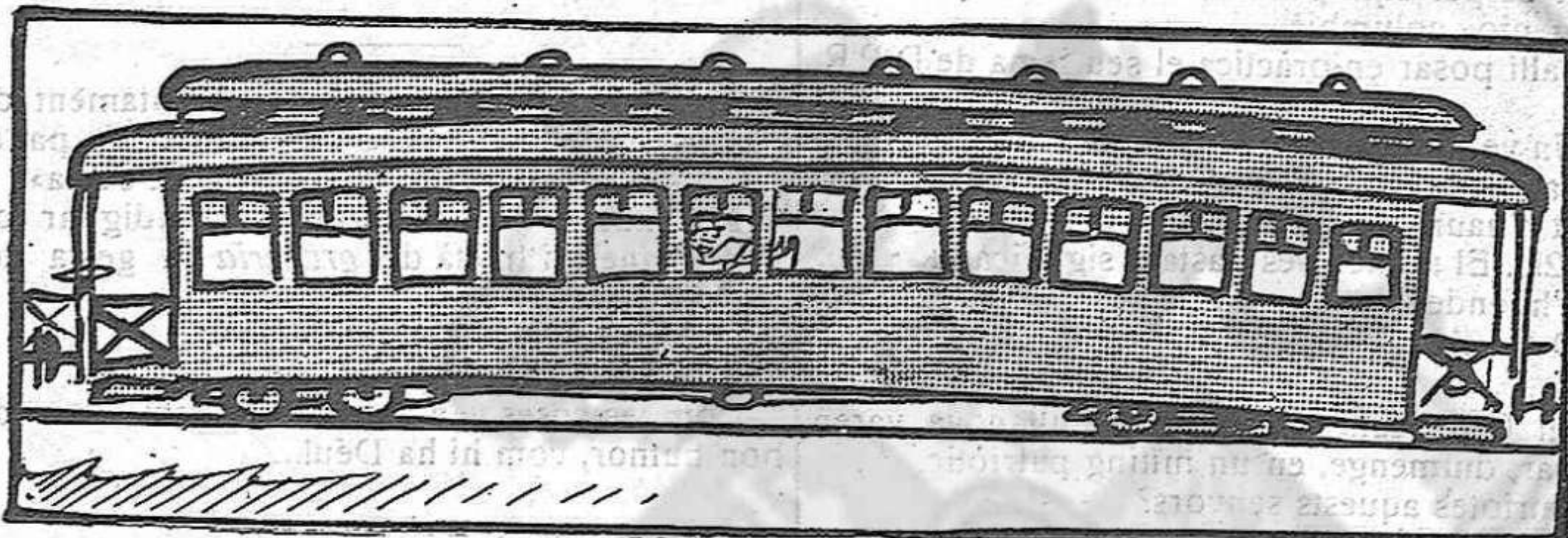
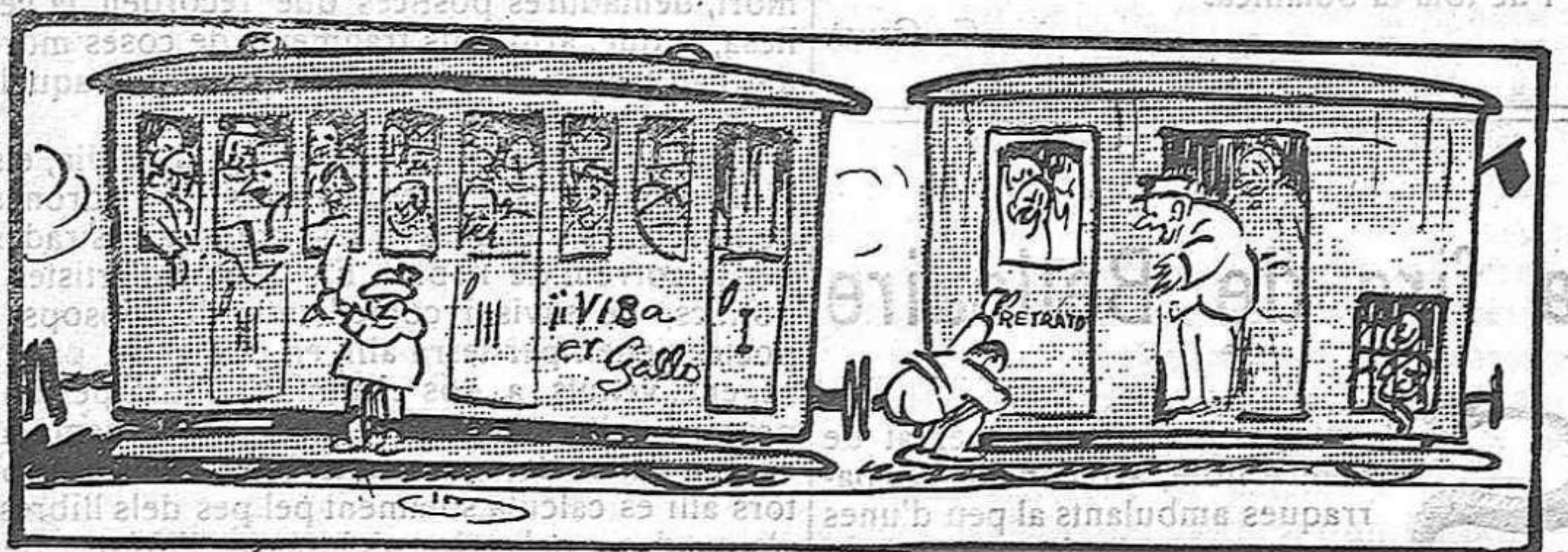
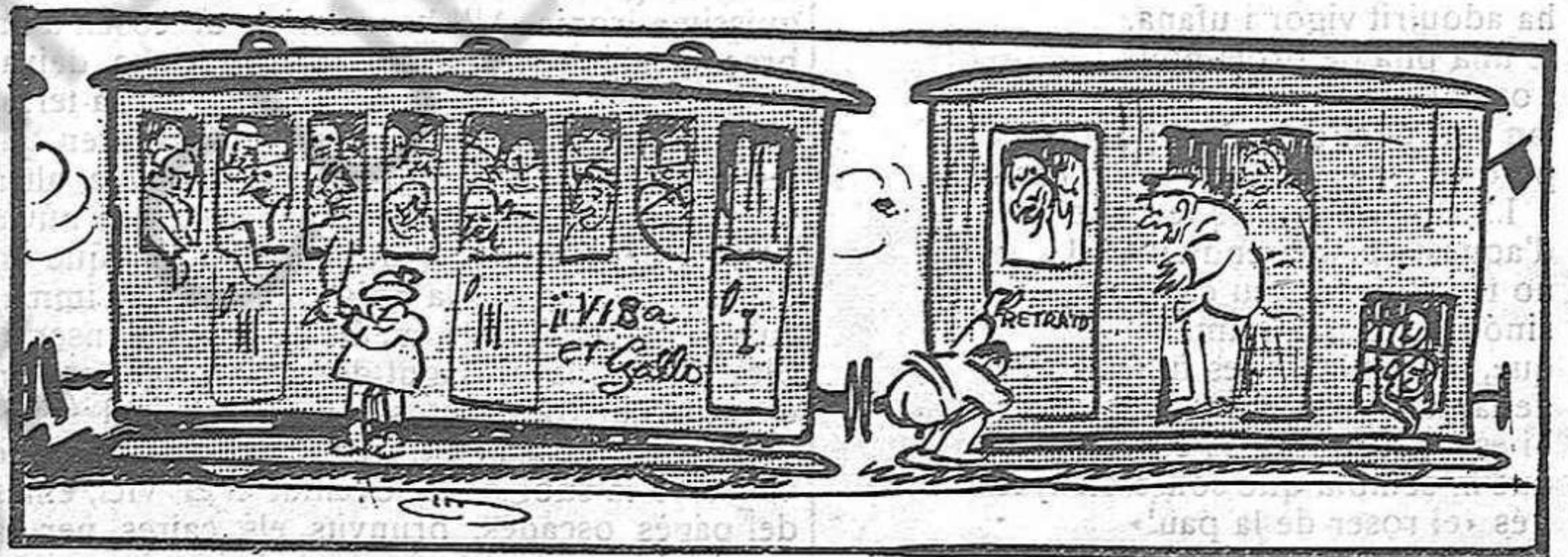
Gràfics demostratius del perquè s'han vist obligades a augmentar les tarifes les pobres Companyies carril·lares

Mercaderies que abans se facturaven per ferrocarril.

Mercaderies que s'hi facturen ara

Lo que en aquells temps guanyaven les Companyies

Lo que's reparteixen ara

I per tot això, els bitllets de passatge que abans ens costaven un ull de la cara...

...ara ens costen tota la vista.